

töissä missä se on ehdottomasti välttämätöntä.

Lapsityön poistamista, että alle kuudentoista vuoden vanhojen lasten ei sallittaisi tehdä työtä ja kaikkien 16—18 vuotiaiden työn rajoittamista kuuteen tuntiin päivässä.

Että naisten työ kielletään kaikissa sellaisissa töissä, mitkä ovat naisen terveydelle vaarallisia; naisten työn kieltö neljä viikkoa ennen lapsen synnytystä ja kuusi viikkoa jälkeen synnytyksen, jolta koko ajalta maksetakoon hänelle normaali työpalkka.

Että jokaiseen teollisuuslaitokseen, missä naiset tekevät työtä, perustettakoon lasten hoitolaitokset, joihin lasten hoitajat, rintalapsia ja muita pieniä lapsia varten; imettäville naisille annettakoon joka kolmen tunnin tai vähemmän ajan kuluttua imettämisaikaa puoli tuntia.

Valtion vanhuuden eläke joko osittainen tai täydellinen, joka hankitaan verottamalla kapitalisteja.

Palkan sisällä pitämisen lakkauttaminen joka kerran on ansaittu ja kaikenlainen palkan pidättäminen sakkujen y.m. teko-syiden muodossa.

Riittävä määrä tehdasolojen tarkastajia ja naistarkastajia niille työaloille, missä naisia työskentelee.

Hyvin järjestetty terveydellinen olojen tarkastus ja lääkärit, kokonaan vapaat työnantajain kontrollivallasta; vapaat lääkkeet ja lääkärinhoito työläisille työnantajain kustannuksella ja samoin työläisen yöspito hänen sairautensa aikana.

Työnantajain täydellinen vastuunalaisuus työväenlakien rikkomisesta.

Annetaan jo arvoa naisillekin

New York Central rautatieyhtiön herrat, jotka ottavat yhä enemmän ja enemmän naisia rautatien palvelukseen miesten tilalle, jotka ovat värväytyneet armeijaan, kiittelevät kovasti naisten kykyä. Yhtiön presidentti A. Tracy Hardin sanoo, että naiset toimittavat nämä "miesten työt" aivan yhtä hyvin kuin miehellenkin.

"Ensimmäinen sääntömme palkatessamme naisia miesten tilalle sota-aikana on, että maksamme työstä saman palkan naisille kuin miehillekin. Naiset, jotka lajittelevat rihkamaa saavat keskimäärin \$2.50 päivältä, juuri saman kuin miehet ennen saivat tästä työstä. Olemme lisänneet naistyöläisten lukumäärää liikenteen ja rautateiden osastojemme. Meillä on naisia vammudepartmentissamme, jotka pitävät silmällä 240,000 vamma liikenteen. He pitävät luvun siitä mihin mikä vamma menee ja mitä sillä tehdään kunnoin päivinä. Olemme panneet naisia työhön myöskin sisäosastodepartmenteittämme. Me opetamme naisia myymään matkapilettejä ja toimimaan vahteina rautatieristeissä. Vammajoukoissamme opet-

televat naiset käyttämään koneita ja pieniä työkaluja ja me ajomme opettaa naisia apulaisiksi asemille.

"Nykyinen työmme on kohdistettu pääasiallisesti naisten järjestämiseen ja opettamiseen rautatien palvelukseen. Emme tiedä miten kauan sota voi kestää, emmekä sitä, kuinka paljon miehiä menetämme sen takia. Siis me tahdomme olla valmiina siltä varalta."

Ja tähän voimme lisätä, että rautatieyhtiöt, tämän sodan sivulla varustautuvat erästä tois-takin tarkoitusta varten. Ne varustautuvat hankkimaan itsellensä järjestymättömän työläisjoukon, joka — niin he toivovat — eivät kykene tekemään sitä mitä tekivät järjestyneet rautatietyöläiset viime syksynä.

Mitäs muuta varten näin kii-reesti hankitaan naistyöläisiä, jos ei ole aije saada pois tieltä ne järjestyneet työläiset, jotka käyttäisivät sotatilannetta hyväksensä vaatimalla itsellensä parempia elämän mahdollisuuksia. He toivovat, että naiset eivät osaa järjestyä ja vaatia. Ja toiseksi, kun työläisistä on osa miehiä ja osa naisia, niin he toivovat tuon ainaisen kiistan miesten ja naisten välillä, s.o. miesten kateuden ylenmyydestään, paremmuudestaan ja vallastaan, olevan niin suurena tekijänä, että se auttaa heitä pitämään naiset järjestymättöminä.

Ja jonkun aikaa nämä heidän toiveensa voivat toteutua, vaan ei kauan, kuten tosiasiat, eli entiset tapahtumat ovat meille osottaneet. Mutta tapahtumat ovat myöskin osottaneet, että naisetkin, jonkun aikaa oltuaan teollisuuden palveluksessa, heräävät ja järjestyvät. Myöskin on viime vuosina ollut havaittavissa se seikka, että järjestyneet miehet rupeavat jo pääsemään siitä vanhasta "penikan taudista" halusta olla paremmin palkattuja ja parempaan pidettyjä ja olosuhteitten pakoittamina he jo ovat ryhtyneet vaatimaan naisille samaa palkkaa kuin miehillekin ja ryhtyneet valistamaan ja järjestämään naisia eli auttamaan naisten järjestymishommia.

Mutta se herätys- ja järjestystyö ei vielä näihin asti ole ollut niin yleistä ja voimakasta kuin olisi ollut suotavaa ja ehkäpä se ei siksi tule ennenkuin olosuhteitten pakosta ja kukatiesi suurimmaksi osaksi täytyy naistyöläisten itse ensin käydä kurjuuden koulu palkkatyössä ja siellä oppia vähitellen taistelemaan, kuten miehet ennen heitä ovat tehneet. Työväenliikkeen täytynee ottaa taka-askel, että toinenkin puoli työläisistä ehtisi taistelurintamaan, se puoli, jolle aivan viime aikoihin asti on luotu niin kovin vähän huomiota työläistenä itsensä taholta, mutta kylläkin sitä enempi huomiota hallitsevan luokan taholta. Hallitseva luokka aina katsoo eteensä valtansa lujittamiseksi ja säilyttämiseksi ja sitä seikkaa silmällä pitäen on se pitänyt huolta naisten heikkoudesta kasvatukselta.

Nyt on aika työväenluokan katsoa eteensä valtansa lujittamiseksi ja ruveta jo ennenkuin

välttämättömän pakko siihen pakoittaa, pitämään huolta naisten henkisestä kasvatukselta, ettei se taka-askel työväenliikkeen edistyksessä täytyisi olla kovin pitkä.

Ei siinä kylliksi, että naiset häärivät vaan sellaisina raamatun määrääminä "apuina" työväenliikkeessä. Heitä tulee kehoittaa ja heidän tulee itse ryhtyä ottamaan osaa varsinaiseen työväen taloudelliseen ja poliittiseen toimintaan. Yksinomaan "apuina" olo ei riitä. Jos naiset eivät ota varsinaisesti osaa työväentaisteluun, niin silloin on se toimenkin työ turhaan tehtyä, työväen edelliset taistelut turhaan taisteltuja.

Mutta tiedämme että kerran olosuhteet pakoittavat ja kasvattavat naisetkin taistelemaan, vaikka se on pitkän ajan takana, jos ei ennen pakkoa toimenpiteisiin ryhdytä.

Ystäväni armeijasta

Tapasin ystäväni, joka on juuri palannut Mexican rajalta. Hän on ollut siellä viime elokuusta saakka.

— Kyllä toisesti täytyy nostaa lakkaa niille rauhan aatteen kannattajille... Tämä sotilaselämä on totta tosiaan helvetillistä elämää.

Hän hymyili.

— Sanoinhan minä sinulle, vastasin minä.

Hän ei suuttunut huolimatta tuosta katkerasta huomautuksesta, että "sanoinhan minä."

— Raskain syytökseni armeija-elämää vastaan on pavut ja riisi, hän sanoi äkäisesti. (Nähtävästi ei heillä ole siellä paljon muuta syötävää). En voi enää koskaan katsella papua kasvoista kasvuihin.

— No todellakin, sanopas nyt oikeen suoraan, oliko se todellakin niin kurjaa siellä?

Hän selitti, että hän ei voi kertoa oloista siellä yksityiskohtaisesti näin julkisella paikalla, syystä, että hänet vangittaisiin. Mutta minä halusin yksityiskohtaisempia tietoja, ja niin minä aloin johdattaa häntä siihen:

— Kai ne siellä juopottelevat hyvänlaisesti? kysyin.

— Juopottelevat!... Sanos muuta! En todellakaan tiennyt mitä se sana todella tarkoittaa ennenkuin menin rajalle. Niiden pitkien marssien jälkeen, meidän rykmenttimme saapui illalla johonkin pieneen kauppaan, missä enintään oli kaksi kapakkaa. Kuvailleppas nyt mielestäsi sitä... enemmän kuin tuhannen miestä... äärimmäisen väsyneitä... hikisiä... vaatteet tarttuneena ihoon kuin kärpäs-paperi... kasvot pölyttäneinä kuumuudesta... Nämä miehet ruutäävät kapakkaan joukossa... täytyvät huoneen ahinkoon... ja juovat, juovat, juovat... jollain aikaa satoja miehiä odottaa ulkopuolella, tunkuvat ja tykkivät ja pukkivat toisiansa pahtuvan auringon alla, yrittäen päästä sisälle... kuin villiintyneet pedot... joilla on vaan yksi mielitelko... saada juoda!... He

pörräsivät kapakan ympärillä kuin kärpäset kuolleen raadon ympärillä. Se oli elämällisin näky, mitä olen koskaan nähnyt. Vähässä ajassa koko hoito oli rikkouttu pirstaleiksi... rikkinaisia pulloja ja lasseja yltä ympäri joka pisara väkijuomia juotuna... eikä puoletkaan siitä maksettuna... kapakoitsija huusi... rukouli... jopa vuodatti kyyneleitäkin... mutta hänen oli mahdoton saada mitään tolkkua juopuneiden sotilaiden kanssa... Joskus joudun ajattelemaan, että sotamiestä on vaikea saada mitään ymmärtämään missään tapauksessa. He eivät kelpaa mihinkään muuhun kuin ottamaan käskyjä vastaan siltä jolla olkapäät on... ja siinä ei tarvita järkeä...

Teiki mieleni hymyillä.

— Tulitko lukeneeksi sitä passiivista kirjallisuutta, jota lähetin sinulle.

— En. Minä tapasin polttaa kaikki heti kun sain. Elämäni ei olisi ollut elämisen arvosta, jos toiset sotilaat olisivat nähneet minun lukevan sellaista. Ja sitäpaitsi, ei kukaan lue mitään armeijassa... Se on kokonaan vierasta.

Hän kertoi minulle kuinka hän ja kolme muuta sotilasta pysyivät muuttua A osastoon. He luulivat, että siellä olisi elämä hieman parempi ja puhtaampi, siinä osastossa kun oli oppineita ja parempaan elämään tottuneita miehiä. Mutta tämä osasto oli kuukauden päivät ollut aivan heidän osastonsa viereisessä leirissä, joten hänellä oli tilaisuus nähdä heidän elämänsä. Hän huomasi, että he eivät käyttäytyneet varsin niin rajusti eivätkä käyttäneet yhtä karkeata kieltä, mutta yleensä oli heidän elämänsä samanlaista. "Ulkonaisesti sivistyneitä, vaan pohjalta samallaisia rähmäteljiöitä." Hän ei siis välittänyt muuttua A osastoon.

"Halusimme ennen maistaa alkuperäisestä elämästä, hän jutteli. Kerran olisin antanut tulevan kolmen kuukauden palkkani, jos olisin saanut syödä oikealta pöydältä ja nojata kynnäspääni siihen. (Söimme teltojen lattioilta leirillä.) Joskus olin niin kylläntynyt siihen ruokaan, mitä siellä sai, että kun pääsimme kaupunkiin, vaikka olin nälkäinen kuin susi, istuin ravintolaan ja tilasin kupillisen buljonkia ja palan keekkiä, vain sitä varten, että saisin nähdä, maistaa ja haistaa jotain hienoa, puhdasta ja hyvää.

Sotamiesten raaka ja epäsiiveellinen puhe on jotain selästä, jota on mahdoton kuvata. Sain sitä kuulla niin paljon, että vihdoin aloin ajattelemaan sellaisella kielellä. Mutta kaikista pahinta oli se toimettomuus ja yksitoikkoisuus joka oli jokapäiväinen elämämme ohjelma. (Kävelytretkiä tehtiin harvoin). Jumala! Melkein menetimme järkemme, tai muistimme, siitä että istuimme siellä paah-

LEIMASIMIA (Rubber Stamps) kalkesta laadusta saa tilata Toverin Kirjainpasta. TOVERITAR, Box 99, Astoria, Oregon